

Reservaat Eetgoedweide te Serskamp...een lange geschiedenis.

Hoe het begon:

Om de ontwikkeling van het nieuwe reservaat van onze afdeling te schetsen, dienen we inderdaad ver in de tijd terug te gaan. Rond 1150 stichtte de Norbertijnenabdij van Drongen een nonnenklooster achter de toenmalige kerk van Serskamp. Tegelijkertijd met de bouw van het klooster werden in de nabijgelegen depressie van het Eetgoed grote visvijvers gegraven (het Eetgoed zelf werd pas gebouwd in 1573). De totale oppervlakte van de twaalf vijvers was meer dan tien hectaren. De viskweek was toen heel belangrijk, als voedselbron voor de kloostergemeenschap en de bevolking. In die periode duurde de vasten 70 dagen en in één kalenderjaar waren er maar liefst 140 vastendagen! Het reservaatsterpeel en de omliggende bossen en weiden maakten in de twaalfde eeuw deel uit van dit vijvercomplex.

Het klooster bleef slechts een goede eeuw in Serskamp want reeds in 1256 verhuisden de nonnen naar Tussenbeke, grondgebied Schellebelle, aan de samenvloeiing van de Molenbeek en de Wellebeek. Maar de gronden, bossen en vijvers bleven in bezit en in gebruik van het klooster Tussenbeek tot het einde van de achttiende eeuw. In maart 1783 werden via een decreet van de Oostenrijkse keizer Jozef II alle Norbertinessenkloosters in de Zuidelijke Nederlanden afgeschaft. Reeds op 8 december 1783 stond in de "Gazette van Gendt":

"aen de Vyvers achter de kerke van Cherscamp zal openbaerlyk verkocht worden een groote quantiteyt Karpers, Baersen en andere Visch, van twaelf verscheyde Vyvers, gecompeteert hebbende aen het Klooster Tusschen Beke". Alle gebouwen van het klooster, pachthoven, molens, gronden, bossen en heiden werden in de jaren nadien openbaar verkocht. Het pachthof, de gronden en vijvers aan de kerk te Serskamp werden in 1797 verkocht aan citoyen Beyens uit Gent.

Het klooster Tussenbeke is volledig verdwenen. Sommige historische watermolens en boerderijen bestaan nog steeds. Alleen in de naam Nonnenbossen te Serskamp (waar onze afdeling eveneens een reservaat beheert) wordt nog naar dit klooster verwezen.

In de negentiende eeuw raakte de viskweek in onbruik. De vijvers werden niet meer onderhouden en de verlanding begon. De waterpartijen veranderden in rietvelden, moerassen en broekbossen.

Herinnering uit mijn kindertijd:

Tijdens de lentewandeling in het derde leerjaar hield de meester halt aan een groot rietveld in de Dreef te Serskamp. De ganse klas moest luisteren naar de zang van een onbekende vogel. Niemand van ons zag ook maar een glimp van die geheimzinnige verborgen vogel. Maar wie het ook maar riskeerde om te lachen of een woord te zeggen, kreeg een flinke straf aan zijn been. s'Anderendaags werd in de klas een liedje aangeleerd:

***"Karekiet, kiet, kiet...
'k Zing in 't riet, riet, riet...
Maar je vindt me toch niet..."***

Dit was 1958 en het grote rietveld bevond zich op de plaats van het nieuwe reservaat.

Ongetwijfeld zullen er tussen het confisqueren van Tussenbeke, eind achttiende eeuw, en de herinnering uit mijn kindertijd vele veranderingen hebben plaats gehad. Opeenvolgende

eigenaars en pachters zullen geprobeerd hebben om die waterzieke gronden maar rendabel te maken. Maar zonder menselijke ingrepen ontwikkelen deze gronden steeds tot een broekbos. Al de vroegere vijvers zijn ontwikkeld tot bos waarbij de elzen, essen en olmen regelmatig werden gekapt voor hakhout en geriefhout.

Belangrijk voor het reservaat perceel is echter het volgende: omstreeks 1935 werd een boerderij in de Schoolstraat gebouwd, vlak aan de rand van de depressie van het Eetgoed. De ontwikkelde broekbossen werden gekapt en de opeenvolgende eigenaars gebruikten de lager gelegen gronden, tussen de Schoolstraat en de Dreef als hooiland of weiland. Het laagst gelegen deel, het reservaatje nu, ontwikkelde tot een rietveld waar de karekiet in 1958 vrolijk zijn liedje kon zingen.

Begin van de jaren zestig werden in het rietveld sloten gegraven om zo een betere afwatering te verkrijgen. Maar al deze pogingen hadden weinig resultaat. De weiden bleven te nat voor landbouw of veeteelt. Enkel in de droogste perioden kon men hooien of waagde zich eens een koe op deze natte percelen. De voedselarme kwel, komende van de zandige hoogte van Serskamp, blijft stagneren op de ondoordringbare kleilaag in de depressie.

Hierop ontwikkelde zich een heel bijzonder vegetatietype dat in een ruime schaal rond dit gebied niet voorkomt. Een heischraal graslandje gevoed door oligotrofe kwel. Veenmossen, watervanel, kleine valeriaan, gewone vleugeltjesbloem, blauwe zegge, dopheide, stekelbrem en boskartelblad groeiden er. Vooral de talrijke bloeistengels van de gevlekte orchis waren een opvallende verschijning.

Onze natuurvereniging komt in actie:

Het unieke van dit stukje natuur was bij plaastelijke natuurliefhebbers goed bekend. In zijn studie tot het bekomen van het diploma van natuurgids maakte Willy Holderbeke in 1973 een studie van dit weilandje. In “ Een eiland in een stervende wereld” werd de flora beschreven en een tachtigtal bloemplanten werden er gedetermineerd.

Toen in 1974 onze natuurafdeling van de Wielewaal (nu Natuurpunt) werd opgericht, verschenen in het ledentijdschrift regelmatig artikels waarbij het belang en het unieke karakter van dit graslandje werd benadrukt (o.a. Holderbeke, Van Stiegel, Verstraeten). Een albino ondersoort van de gevlekte orchis (*D. maculata* f. *candissima*) werd gedetermineerd in 1978.

Een recordaantal van de gevlekte orchis telden we in 1979: 389 bloeiende exemplaren. Bij de opmaak van de gewestplannen werd op het belang van dit perceel gewezen en het werd terecht aangeduid als **resevaatsgebied** op het gewestplan van Dendermonde (1978). Bij de verklarende tekst van de Biologische Waarderingskaart krijgt dit vochtig graslandje zelfs een aparte beschrijving (1984).

Het bestuur van onze afdeling probeerde het meest waardevolle deel van het perceel aan te kopen. In 1987 werd een verkoopscapromis ondertekend. Het verlijden van de akte echter werd door de eigenaar steeds geweigerd en de uiteindelijke verkoop kon nooit doorgaan. Een sloot werd zonder vergunning opgevuld en de toegang tot het perceel werd met steenpuin verhard (1997). Het opgemaakte proces verbaal werd geseponneerd.

Onze natuurvereniging bleef steeds geïnteresseerd en volgde de toestand van nabij. Maar we dienden met lede ogen toe te zien hoe dit uiterst waardevolle stuk natuur dreigde verloren te

gaan. Zonder begrazing of beheer trad snel een verbossing op, waarbij els en reuzenbalsemien het perceel domineerden.

Een nieuwe impuls werd gegeven door ons bestuurslid Michaël Crapoen. Eigenhandig kapte hij de elzen en maaide het perceel om de zeldzame planten een overlevingskans te bieden. Met resultaat, de gevoelige soorten als gevlekte orchis, wilde bertram en blauwe knoop kregen opnieuw een kans. De bekroning van al die inspanningen van zovele natuurbeschermers kwam er uiteindelijk begin dit jaar. **Onze afdeling kon het perceel, groot 66 are 10 ca, definitief aankopen en op 2 februari 2009 werd de akte verleden.** Een lange geschiedenis en een jarenlange strijd voor het behoud van dit waardevol stuk natuur werd hiermee afgerond.

Rudi Clinckspoor